

פרשת בהר (תשפ"ב)

ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שבת לה' (כ"ה, ד')

יש לעיין למה כפל הלשון שבת שבתון יהיה לארץ שבת לה'. ובפסוק ב' כתיב גם כן הלשון ושבתה הארץ שבת לה', ואיתא בכלי יקר שרבים אומרים דהטעם של מצות שמיטה הוא לטובת הארץ, שתשבות הארץ כדי שתוסיף לזרוע בשנים הבאות, ואמר דרבים חולקים על זה דאם לא חשה התורה אלא שלא להחליש האדמה למה יתחייבו גלות על שמיטת הארץ, היה צריך להיות שלא תוסיף הארץ לזרוע. ורש"י פירש דשבת לה' הוא לשם ה' וביאר החזקוני דאתי לאפוקי שלא תהא כוונתך להשבית את הארץ כדי להיטיב אותה, אלא כדי לעשות מצות הקב"ה.

והנה, בפרשת אמור (כ"ג, ל"ב) אמרה תורה דיום הכיפורים שבת שבתון הוא לכם, וכתיב גם כן מערב עד ערב תשבתו שבתכם. והחזקוני מדייק מלשון שבתכם שדווקא יום הכיפורים ניתן לישראל לשבת ולמקרא קודש, אבל יום השביעי אינו נקרא שבת לישראל אלא שבת לה' כמו שמצינו בפרשת יתרו (כ', י') ויום השביעי שבת לה' אלוקיך. נמצא שהלשון של שבת יכול להיות שבת לה' כמו יום השבת וגם שבת לכם כמו יום הכיפורים.

ולפי זה יש לפרש כפילות הלשון של שבת שבתון יהיה לארץ וגם שבת לה', דיש למצות שמיטה שתי בחינות. האחד הוא שבת לארץ על דרך מה דאיתא בכלי יקר שטעם מצות שמיטה הוא לטובת הארץ, והיינו כמו שמצינו ביום כיפורים שנקרא שבתכם, שבת לישראל. ובחינה שניה שהוא שבת לה' כמו שמפרש החזקוני שכל כוונתך יהיה אך ורק כדי לעשות מצות ה'. (נ.מ.)

את שבתותי תשמרו ומקדשי תיראו (כ"ו, ב')

את שבתותי תשמרו, ראשי תיבות אשת. ויש לפרש על פי הגמרא בכתובות (ס"ב, ב') דזמן עונה של תלמידי חכמים הוא בלילי שבת קודש. והקשה במגן אברהם (או"ח, סימן ר"פ) דהאכל חולין על טהרת הקודש איך יוכל לקיים מצות עונה בשבת, הא יהיה טבול יום ואסור לאכול על טהרת הקודש ולא יוכל לקיים מצות שלש סעודות. ותירץ דדוקא בזמן המקדש שיש אכילת קדשים אסור לאכול כשהוא טבול יום אפילו חולין שנעשו על טהרת הקודש. אבל בזמן הזה שאין אכילת קדשים מותר, ואפילו בזמן הבית ביום שלא רצה הכהן לאכול קדשים אינו צריך להיזהר אז בחולין שנעשו על טהרת הקודש. וזהו שרמזה התורה הקדושה בראשי תיבות את שבתותי תשמרו, דהיינו חיוב עונת תלמידי חכמים שצויתי לכם, אבל ומקדשי, בזמן המקדש, כשתרצו באותו יום לאכול קדשים, אז, תיראו, אתם מוכרחים שלא לעשות מצות עונה בליל שבת, וכתירוצ המגן אברהם. (בן לאשרי)